

ORGANIZACE POŽÁRNÍ OCHRANY V ČR

Organizace požární ochrany je v ČR upravena základními legislativními předpisy:

- **zákony**
- **prováděcími předpisy** (např. prováděcími vyhláškami k zákonům)
- **pokyny** vydanými na úrovni Ministerstva vnitra ČR

Základní předpisy – zákony

Zákon o požární ochraně

zák. č. 133/1985 Sb.,

o požární ochraně,
ve znění pozdějších předpisů

Zákon o integrovaném záchranném systému

zák. č. 239/2000 Sb.,

o integrovaném záchranném systému
a o změně některých zákonů,
ve znění pozdějších předpisů

Základní předpisy – prováděcí předpisy

k zákonu o PO

vyhláška o požární prevenci

vyhláška č. 246/2001 Sb.,
o stanovení podmínek požární bezpečnosti a
výkonu státního požárního dozoru,
ve znění pozdějších předpisů

vyhláška o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

vyhláška č. 247/2001 Sb.,
o organizaci a činnosti jednotek požární
ochrany, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb.,

k provedení zákona o požární ochraně,
ve znění pozdějších předpisů

k zákonu o IZS

vyhláška č. 328/2001 Sb.,

**vyhláška o některých
podrobnostech zabezpečení
integrovaného záchranného
systému,** ve znění pozdějších předpisů

Základní předpisy – pokyny vydané na úrovni ministerstva vnitra a ostatních orgánů státní správy

na úseku PO

Bojový řád jednotek PO

Pokyn GŘ HZS ČR č. 61/2007,

kterým se mění Pokyn GŘ HZS ČR č. 40/2001, kterým se vydává Bojový řád jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů.

na úseku IZS

Typová činnost složek IZS při společném zásahu

Katalog typových činností integrovaného záchranného systému.

Zákon o požární ochraně

Zákon o PO vytváří podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.

- **Stanovuje povinnosti** státních institucí a právnických a fyzických osob na úseku požární ochrany a stanovuje postavení a povinnosti jednotek požární ochrany.

Základní povinnosti (§ 1, odst. 2)

- **Každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek;** při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí je povinen poskytovat přiměřenou osobní pomoc, nevystaví-li tím vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li mu v tom důležitá okolnost, a potřebnou věcnou pomoc.

Zákon o požární ochraně

Některé povinnosti a omezení právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob (§ 5, 17)

- Právnické osoby, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby **nesmí vypalovat porosty.**
- **Při spalování** hořlavých látek na volném prostranství **jsou povinny**, se zřetelem na rozsah této činnosti, **stanovit opatření proti vzniku a šíření požáru.**
- **Spalování hořlavých látek** na volném prostranství včetně navrhovaných opatření jsou povinny předem **oznámit územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.**

Zákon o požární ochraně

Fyzická osoba nesmí především (§ 17):

- vědomě **bezdůvodně přivolat jednotku** požární ochrany nebo zneužít linku tísňového volání,
- **provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru**, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy,
- **poškozovat**, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasicích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
- **omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch** pro požární techniku,
- **používat barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek PO**,
- **provádět vypalování porostů.**

Zákon o požární ochraně

Pomoc při zdolávání požárů (§ 18, 19 a 20)

Každý je povinen v souvislosti se zdoláváním požáru (osobní pomoc):

- provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob,
- uhasit požár, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- ohlásit neodkladně na určeném místě **zjištěný požár** nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- poskytnout **osobní pomoc** jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce.

Každý je povinen na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky PO nebo obce poskytnout dopravní prostředek, zdroje vody apod. ke zdolání požáru (věcná pomoc):

- *Povinnost poskytnout pomoc se mimo jiné nevztahuje:*
 - na útvary a vojáky ozbrojených sil (např. AČR a PČR atd.), jestliže by poskytnutím pomoci byl vážně ohrožen důležitý zájem služby;
 - na fyzické osoby v případech, kdy jim v tom brání důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

Zákon o požární ochraně

Výkon služby v jednotkách PO (§ 70)

⇒ **veškerá činnost jednotek požární ochrany směřující k předcházení požárům a jejich zdolávání, snižování následků živelních pohrom a jiných mimořádných událostí včetně zvyšování akceschopnosti jednotky požární ochrany.**

Výkon služby se člení na organizační a operační řízení.

- **Organizačním řízením** se rozumí činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany.
- **Operačním řízením** se rozumí činnost od přijetí zprávy o skutečnostech vyvolávajících potřebu nasazení sil a prostředků požární ochrany, provedení požárního zásahu a záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech, do návratu sil a prostředků požární ochrany na základnu.

Vyhláška o požární prevenci

Požární bezpečností

je souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření.

Vyhláška o požární prevenci stanovuje podmínky požární bezpečnosti u právnických a fyzických osob a určuje druhy, obsah a vedení dokumentace požární ochrany.

Vyhláška o požární prevenci

Některé druhy dokumentace požární ochrany (§ 27)

- **Požární řád**

upravuje základní zásady zabezpečování požární ochrany na místech, kde se vykonávají činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím.

- **Požární poplachové směrnice**

vymezují činnosti zaměstnanců, popřípadě dalších osob při vzniku požáru.

- **Požární evakuační plán**

upravuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem.

- **Dokumentace zdolávání požárů (DZP)**

upravuje zásady rychlého a účinného zdolávání požárů a záchrany osob, zvířat a majetku v objektech právnických osob a podnikajících fyzických osob.

- **Řád ohlašovny požárů**

upravuje způsob přijímání hlášení o vzniku požáru, vyhlášení požárního poplachu pro zaměstnance a další osoby zdržující se na pracovištích právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby a způsob oznámení požáru na operační středisko hasičského záchranného sboru kraje.

Vyhláška o požární prevenci

Státní požární dozor

se podílí na **vytváření podmínek pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry.**

Výkon státního požárního dozoru se provádí formou

- **požárních kontrol,**
- **realizací stavební prevence,**
- posuzování výrobků z hlediska požární bezpečnosti,
- posuzování funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení,
- **schvalování posouzení požárního nebezpečí,**
- **zjišťováním příčin vzniku požárů.**

Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek PO

Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek PO upravuje mimo jiné:

- organizaci plošného pokrytí území jednotkami požární ochrany,
- způsob zřizování, **vnitřní organizaci a vybavení jednotek PO,**
- **podmínky jejich akceschopnosti.**

Vnitřní organizace a vybavení jednotek PO

- **V přílohové části vyhlášky (přílohy č. 3-6) jsou stanoveny základní a minimální početní stavy** příslušníků směny stanic hasičského záchranného sboru kraje, základní početní stavy členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a **jejich minimální vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany.**

Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek PO

Zásady velení a činnosti hasičů při zásahu

- při zásahu jednotek PO řízení zásahu přísluší určenému **veliteli jednotek PO, který se stává velitelem zásahu**. Určení velitele zásahu se provádí dle práva přednostního velení (§ 22)

Oprávnění velitele

- Při plnění úkolů na úseku požární ochrany jsou velitelé jednotek PO a velitelé zásahů oprávněni podle § 88 zákona o PO:

nařídít osobám opustit místo zásahu popř. strpět jiná omezení v souvislosti s provedením zásahu;

nařídít provedení nutných opatření k zabránění opětovného vzniku požáru.

Vyhláška o organizaci a činnosti JPO

Odborná způsobilost

- Člen dobrovolné jednotky PO může samostatně vykonávat službu až po absolvování základní odborné přípravy.
- **Získání odborné způsobilosti je nezbytnou podmínkou výkonu služby v jednotce v jednotlivých funkcích:**
strojník – technik - velitel

- Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek PO upravuje požadavky pro získání odborné způsobilosti a způsob provádění, ověřování a osvědčování pravidelné odborné přípravy a základní odborné přípravy.

Pravidelná odborná příprava (§ 36)

- Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek PO definuje rozsah pravidelné odborné přípravy, které jsou povinni se zúčastňovat ve stanoveném rozsahu všichni hasiči.

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o PO

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., upravuje:

- druhy dokumentace požární ochrany krajů a obcí,
- jejich obsah a způsob vedení,
- **stanovuje podmínky a rozsah poskytování péče zasahujícím osobám.**

Minimálními podmínkami a rozsahem poskytování péče zasahujícím hasičům, jakož i osobám vyzvaným k poskytnutí osobní pomoci se rozumí zajištění:

- **ochranných nápojů**, vyžaduje-li zásah použití speciálních ochranných prostředků v nepřetržitě délce 30 minut nebo provádí-li se zásah po dobu nejméně 2 hodin,
- **stravování** jde-li o práci při zásahu trvajícím nepřetržitě po dobu nejméně 4 a půl hodiny,
- **vhodného místa pro odpočinek, případně ubytování** trvá-li práce při zásahu déle než 12 hodin.

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o PO

Dokumentaci požární ochrany kraje tvoří mimo jiné (§ 1):

- **požární poplachový plán kraje**
Především určuje **konkrétní nasazení JPO při likvidaci požárů** a jiných mimořádných událostí v jednotlivých obcích popř. v jednotlivých objektech.
- **dokumentace k zabezpečení plošného pokrytí** kraje jednotkami PO. Plošné pokrytí **stanovuje kategorie JPO** tak, aby bylo území kraje zabezpečeno z hlediska dojezdových časů JPO na místo události a současně i z hlediska jejich vybavení v souladu se základní tabulkou plošného pokrytí. (příloha k zákonu č.133/1985Sb.,o požární ochraně)
- **dokumentace k zabezpečení zdrojů vody** k hašení požárů = jejich určení a podmínky jejich trvalé použitelnosti (např. dostupnost).

- **dokumentace o zřízení jednotky SDH obce**
Obsahuje zřizovací listinu, jmenovací dekret velitele jednotky a **seznam členů a dokumentaci o jejich odborné a zdravotní způsobilosti pro výkon služby v jednotce.**
- **řád ohlašovny požárů**
Obsahuje především způsob přijímání hlášení o vzniku požáru a **způsob vyhlášení požárního poplachu místní jednotky PO**. Součástí řádu ohlašovny požárů je přehled sil a prostředků JPO z PPP a seznam důležitých telefonních čísel.
- **požární řád obce**
Upravuje organizaci a zásady zabezpečení PO v obci. Součástí je **zejména určení kategorie místní jednotky PO, přehled zdrojů vody, seznam ohlašoven požárů a způsob vyhlášení požárního poplachu v obci.**

Zákon o IZS

Pokud nejsou síly a prostředky jednotek PO postačující, spolupodílejí se na likvidaci následků mimořádné události **další složky IZS**, popř. ostatní subjekty poskytující osobní a věcnou pomoc.

Integrovaný záchranný systém (§ 2)

Integrovaným záchranným systémem se rozumí **koordinovaný postup jeho složek** při přípravě na mimořádné události a **při provádění záchranných a likvidačních prací.**

Zákon o IZS

Mimořádná událost (§ 2)

Mimořádnou událostí se rozumí **škodlivé působení sil a jevů** vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, **které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí** a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Záchranné práce (§ 2)

Jsou činnosti vedoucí k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k **ohrožení života, zdraví a majetku nebo životního prostředí**, a vedoucího k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce (§ 2)

Jsou činnosti vedoucí k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Zákon o IZS

Základní složky IZS (§ 4)

- Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky PO zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- zdravotnická záchranná služba
- Policie ČR

Ostatní složky IZS (§ 4)

jsou **vyčleněné síly a prostředky** ozbrojených sil (Armáda ČR), ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní a jiné služby atd., které lze využít při záchranných a likvidačních pracích **na základě dohody o plánované pomoci na vyžádání.**

Zákon o IZS

Operační a informační střediska IZS (§ 5)

Operačním a informačním střediskem IZS je vždy příslušné operační a informační středisko HZS kraje (KOPIS) a operační a informační středisko generálního ředitelství HZS ČR (OPIS).

- **KOPIS povolává a nasazuje síly a prostředky jednotek PO, dalších složek IZS** podle požárního poplachového plánu, poplachového plánu IZS nebo podle požadavků velitele zásahu;
- je **oprávněno vyžadovat a organizovat pomoc** včetně osobní a věcné pomoci **podle požadavků velitele zásahu** a provádí při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva.

Vyhláška o zabezpečení IZS

Koordinace složek IZS (§ 1-11)

Vyhláška upravuje zásady koordinace složek integrovaného záchranného systému (dále jen "složka") při společném zásahu v rámci záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

Stupně poplachu (§ 20-24)

- **Stupeň poplachu předurčuje potřebu sil a prostředků** pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události.
- V rámci IZS se vyhlášují **čtyři stupně poplachu (I. – IV. stupeň)**.
- **Čtvrtý stupeň**, který je označen jako zvláštní, **je stupněm nejvyšším.**

Vyhláška o zabezpečení IZS

Dokumentace IZS obsahuje mimo jiné (§ 14):

- havarijní plán kraje a vnější havarijní plán,
- dohoda o plánované pomoci na vyžádání (nebo jiná dohoda o poskytnutí věcné či osobní pomoci),
- dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy,
- dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek IZS.

Typové činnosti složek IZS při společném zásahu

=> obsahují postup složek při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události.

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A JEHO SLOŽKY

Typové činnosti složek IZS – ukázka dokumentu

Katalog typových činností integrovaného záchranného systému		
		

<i>Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky</i>		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
Název:	Metodický list číslo	1 L
Zásah s přítomností nebezpečných látek		
Vydáno dne: 22. prosince 2004 Stran: 4		

**I.
Charakteristika**

- 1) Nebezpečné látky a přípravky (dále jen „nebezpečné látky“) jsou látky a přípravky, které vykazují jednu nebo více nebezpečných vlastností a pro tyto vlastnosti jsou klasifikovány zvláštním zákonem¹.
- 2) Za havárii nebezpečné látky je považována mimořádná událost, kdy se nebezpečná látka ocitla mimo kontrolu v tak velkých množstvích, že jsou ohroženi lidé, zvířata a životní prostředí a je nutné provádět záchranné a likvidační práce.
- 3) Mimo kontrolu se nebezpečná látka může dostat únikem z nádob nebo zařízení. Nebezpečné látky se mohou vyskytovat tam, kde se vyrábí, zpracovávají, skladují nebo při jejich přepravě.
- 4) Charakteristickými znaky, které vypovídají na místě zásahu o přítomnosti nebezpečných látek jsou:
 - a) označení přepravního prostředku nebo obalu výstražnými tabulemi, výstražnými identifikačními tabulemi, bezpečnostními tabulemi a manipulačními značkami,
 - b) technologická zařízení (otevřené technologické provozy, skladovací prostory apod.),
 - c) změna barvy nebo odumírání vegetace, úhyn drobných živočichů v blízkém okruhu havárie,
 - d) zvláštní průvodní jevy při hoření a rozvoji požáru, např. neobvyklá barva plamene, kouře, zápach, ale také výbuchy, žhavé plameny a spontánní hoření, rychlé šíření požáru, a to i po nehořlavých materiálech,
 - e) v místě se tvoří mlha, „vlní se vzduch“, je slyšet sykot unikajícího plynu nebo praskot konstrukcí,
 - f) přítomnost zvláštních obalů, skleněných nádob, tlakových láhví nebo mohutných izolací na nádobách.
- 5) Zásahy s přítomností nebezpečných látek jsou charakterizovány:
 - a) potřebou nasazení speciálních prostředků pro práci s nebezpečnými látkami a speciálních hasiv,
 - b) potřebou zapojení speciálních sil a dalších složek IZS, spoluprací s institucemi a orgány veřejné správy, odborníky a původcem havárie,
 - c) zejména *nebezpečím výbuchu, nebezpečím intoxikace, nebezpečím poleptání, nebezpečím ionizujícího záření a nebezpečím infekce.*

¹ Např. zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 186/2004.

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A JEHO SLOŽKY

Typové činnosti složek IZS – přehled k 1. 11. 2015

- **STČ-01/IZS** špinavá bomba
- **STČ-02/IZS** demonstrování úmyslu sebevraždy
- **STČ-03/IZS** výbušný předmět
- **STČ-04/IZS** letecká nehoda
- **STČ-05/IZS** přítomnost B-agens nebo toxinů
- **STČ-06/IZS** technopárty
- **STČ-07/IZS** pátrací akce v terénu
- **STČ-08/IZS** společný zásah u dopravní nehody
- **STČ-09/IZS** velký počet raněných a obětí
- **STČ-10/IZS** porucha plynulosti provozu na dálnici
- **STČ-11/IZS** chřipka ptáků
- **STČ-12/IZS** psychosociální pomoc
- **STČ-13/IZS** chemický útok v metru
- **STČ-14/IZS** útok aktivního střelce

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A JEHO SLOŽKY

Organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu

Složky IZS jsou při zásahu povinny se řídit příkazy

- **velitele zásahu**, popř.:
- **pokyny starosty** obce s rozšířenou působností,
- **hejtmana** kraje, v Praze primátora hl. města Prahy (dále jen "hejtman"),
- nebo **Ministerstva vnitra**, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací.

(zákon o IZS, § 19)

